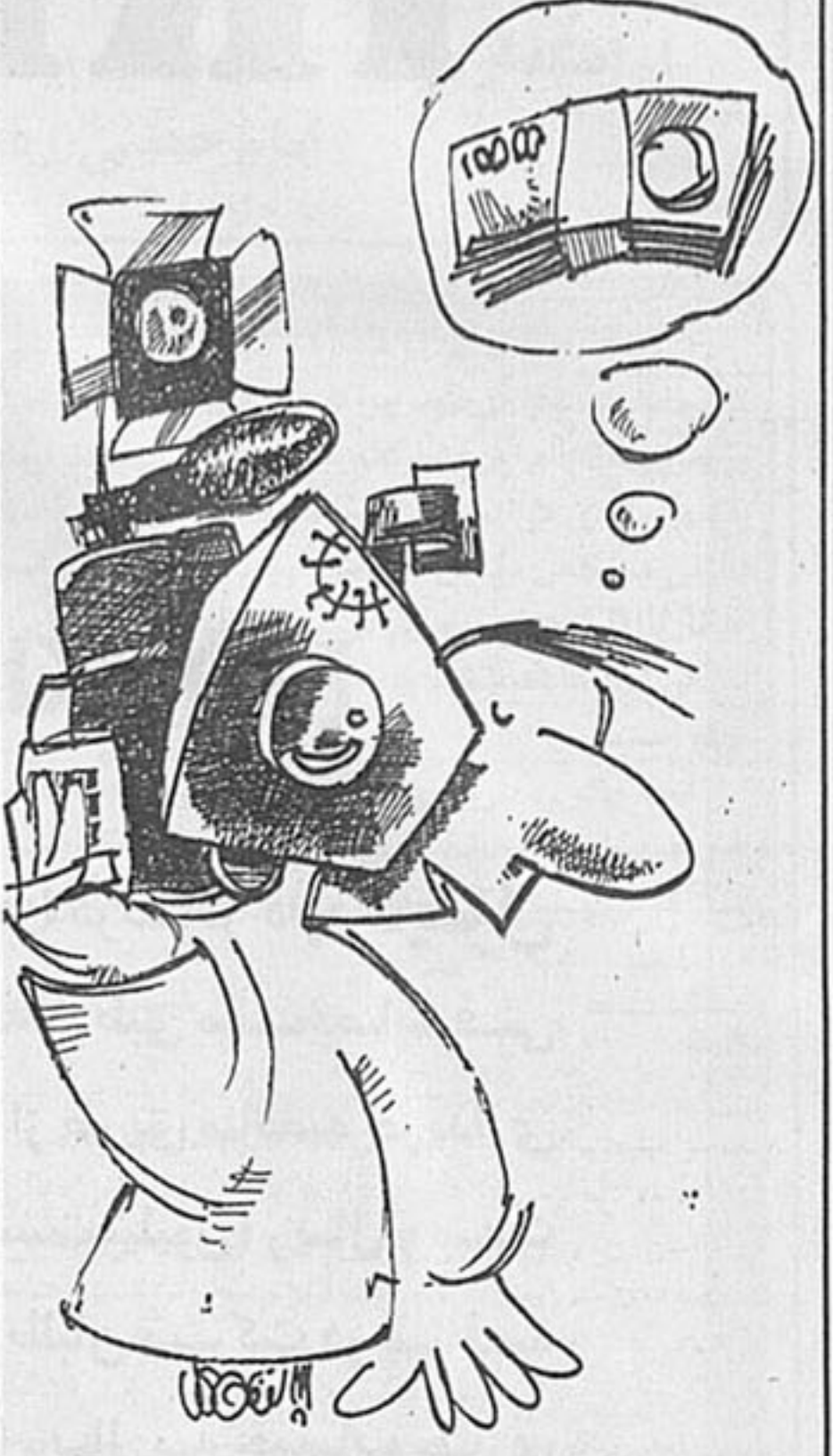

طنز هنری

لحظه خام

– چی... لحظه خاص!؟

... خب معلوم است، برای هر هنرمند، یک لحظه خاص وجوددارد که بیشترین و بهترین لذت را از کاری که کرده است می‌برد.

طبیعتاً آن «لحظه» با توجه به روحیه فرد، تاریخچه زندگی، نوع اثری که آفریده است و نمی‌دانم، چند چیز دیگر که در علوم روانشناسی و فلسفه هنر و مبانی زیبایی شناسی آمده است تعریف و تبیین می‌شود..... مگر غیر از این است؟

– ای بابا مثل اینکه تو این مملکت زندگی نمی‌کنی!؟

آقاچون خونه‌ات کجاست؟ بابا رو دلش خوش!

لحظه خاص الان جور دیگری تعریف می‌شه، هیچ ربطی هم به

این حرفهایی که زدی نداره.

– یعنی چی آقا؟

– یعنی همین که گفتم. مخصوصاً برای هنرمندانی که با صدا و سیما همکاری می‌کنند و سریال‌های خانوادگی، کلیپ‌های سفارشی پر از گل و بلبل می‌سازند و ... هزار چیز دیگر. لحظه خاص جور دیگری تعریف و توصیف می‌شه. متأسفانه این تعریف جدید شیوع هم پیدا کرده است.

– آقاچون همانطور که گفتم لحظه خاص، لحظه‌ای است که اثر هنری یک هنرمند با مخاطب ارتباط برقرار می‌کند و مخاطب با آن اثر آشنا می‌شود و ...

– ای بابا، باز هم که داری حرف خودت را می‌زنی. سر به هوا الدوله این حرفها تمام شده. چرا نمی‌خوای قبول کنی...؟! ... لحظه خاص برای هنرمند لحظه دریافت چک ارسالی از طرف ... است. هنرمند کجا وقت می‌کند به مخاطب فکر کند. یا اصلاً! چه ربطی به مخاطب دارد که هنگام ساخت اثرش به مخاطب فکر کند، فقط باید فکر این باشد که اثری را که به او سفارش داده‌اند و یا با هزار زحمت و سفارش به او داده‌اند تا بسازد، همانطور که می‌خواهند تحویل دهد.

والسلام

□ نام کتاب: شیوه تذهیب

● نویسنده: اردشیر مجرد تاکستانی

● انتشارات سروش

● چاپ دوم ۱۳۷۵

شیوه تذهیب کتابی است در ۶ فصل که عناوین ذیل را با خود دارد:

- نگرش بر طرح‌های گوناگون تذهیب در دوره‌های مختلف تاریخ
- هنر تذهیب
- بررسی تفصیلی نقشهای تذهیب قوس حلزونی
- بررسی تفصیلی واژگان تذهیب لچکی
- تحول تذهیب
- مذهبان نامدار

□ شیوه تذهیب در ۱۹۹ صفحه و استفاده از طرح‌ها و اشکال مختلف کتاب مناسبی به جهت آموزش تذهیب می‌باشد که محصول پژوهش خوب مؤلف آن است.

در حال حاضر که انجام پژوهشهای هنری چندان رونق ندارد انجام و تألیف چنین کتابی دست مرزباد دارد و امید است انتشار این کتاب پهنه‌ای باشد برای تألیف و تدوین دیگر آثار پژوهشی که از اعتبار و صحت لازم برخوردار باشند و به خوبی هنر ایرانی – اسلامی را تبیین نمایند. ذیلاًگوشه‌هایی از این کتاب آورده می‌شود.

تعریف تذهیب

در فرهنگهای فارسی تعریبنی دقیق از تذهیب وجود ندارد؛ تعریفی که ما را به اصل و منشأ این هنر رهنمون باشد. در برخی از کتابهای قدیمی و اغلب تذکرها فقط نامی از نقاشان و مذهبان آمده است که از این برای دریافت معنای تذهیب کافی نیست. در لغتنامه‌ها، تذهیب را زرگرفتن و طلاکاری دانسته‌اند، اما این هم تمام معنای تذهیب نیست.

در دایره‌المعارفهای فارسی نیز تعریفهایی از تذهیب آمده است که به شیوه‌های تذهیب، در یک دوره خاص از تاریخ، تعلق دارد.

به هر حال، تذهیب را می‌توان مجموعه‌ای از نقشهای بدیع و زیبا دانست که نقاشان و مذهبان برای هر چه زیباتر کردن کتابها و مجسمه‌ها، علمی، فرهنگی، تاریخی، دیوان اشعار، ختگیهای هنری و قطعه‌های زیبای خط به‌کار می‌برند. استادان تذهیب این مجموعه‌های زیبا را در جای جای کتابها به‌کار می‌گیرند تا صفحه‌های زربین ادبیات جاودان و منتهای مذهبی سربزمین خود را زیبایی دیداری نیز ببخشند. بدین ترتیب است که کتاب‌ها و

■ رضا مهدری

■ گل‌های خفته (قطعاتی همراه با سنتور)

■ اجرا: مسعود میثاقیان

■ تهران، موسسه آرای چنگ- ۱۳۷۵

□ بهتر است، برای غیر و صلاح خودمان هم که شده، از این به بعد، کمتر تفصیلاتی مثل: «این موسیقی سنتی است» و «این موسیقی جدید است» و امثال این حرفها را به‌کار ببریم و اگر فقط همین‌ها را به‌کار می‌بریم اسمشان را «نقد» نگذاریم. البته این حرفها فی‌نفسه بد نیست و حتی روشنگر هم هست و جایگاه تقسیمات علمی، فنی، و هنری همراه با سلسله مراتب تفکیک موسیقایی نیز سر جای خودش بسیار مغتنم است ولی اینها دلیلی بر نقد نیست و خیلی حرفها می‌تواند روشنگرانه باشد ولی «نقادی» نباشد در عین حال ممکن نیست که چیزی نقادانه باشد ولی از روشنگری خالی باشد. اگرچه وظیفه منتقد، روشنگری، به معنای معلمانه کلمه نیست.

□ □ □

اگر بگویم نوار گل‌های خفته که هنرمند میثاقیان بعد از بیست سال غیبت از صحنه‌های موسیقی، به ما هدیه کرده، «موسیقی پاپ است که در آن صدای سنتور ایرانی شنیده می‌شود»، درست گفته‌ایم و خطا نرفته‌ایم و باید این را باور کنیم که «پاپ» بودن یا نبودن یک قطعه موسیقی، اصلاً دلیلی بر ارزشگذاری آن موسیقی نیست. ملایک ارزش و با‌بی‌ارزشی هر موسیقی، در نحوه ساخت و پرداخت خود آن موسیقی پنهان است و اگر کسی استعدادش را داشته باشد و بخواهد، می‌تواند بدون هیچگونه اطلاعی از بیرون، صرفاً با شنیدن خود آن موسیقی، میزان ارزش را بفهمد. چه بسیار آثاری که با استفاده از نمونه‌های اصیل سنتی و با مقامی درست شده‌اند، با بهترین سازهای شهری و یا با ارکستر سمفونیک اجرا شده‌اند ولی از لحاظ بافت و بیان و اجرا بی‌ارزشند و فقط یک عنوان برهمطراقی را به خود بسته‌اند که کب هویت‌کنند و خودشان را در جایگاه اعلی‌علین‌ها بنشانند. یک تکه ده دقیقه‌ای از سنتور مرحوم «استاد ورزنده» پر صداها ساعت از آثار آقایان مقلد و کنسرتوساز و کنسرتوساز، شرف و برتری دارد و یک قطعه ده دقیقه‌ای از «واورژان فقیه»، بزرگتر و مهیتر است از صداها ساعت قطعات بی‌ربط و بی‌تاساب و بی‌هویتی که به ضرب زور ارکستر سمفونیک به خورد ملت داده می‌شوند.

□ □ □

اگر مسعود میثاقیان هم دچار این بیماری مسری شده بود که برای کسب هویت تقلبی بالای نوارش عناوینی از قبیل «موسیقی نوین»، «معاصر» و... بنویسد، جای ایراد بود. ولی او به ساده‌ترین طرز و دلنشین‌ترین صورتی، همانگونه که قطعاًش از جان و دلش برخاسته و رایحه‌ای دل‌انگیز در فضای درون و بیرون آدمی ایجاد می‌کند، کارش را عرضه کرده است.

میثاقیان برای اهل موسیقی موقعیتی خاص دارد. برای سنتور نوازان سنتی، نامی غریب و دیرآشناست و برای اهل موسیقی پاپ، نامی آشنا و محبوب است. ما هیچگاه نمی‌توانیم توقع این را داشته باشیم که همه طیفها علاقمندی خودشان را به یک سبک و شیوه ابراز دارند، بلکه برعکس نمی‌بایست اینگونه باشد چرا که حس رقابت و سعی دریاخته‌های نوین هیچگاه در هنرمند متبلور نمی‌شود. چندین سال قبل، یک صفحه ۳۳ دور نیز از نواخته‌های او را داشتیم که در آن سمفونی چهل مونسلارت و ملودیهای معروف موسیقی کلاسیک غربی تا آهنگهای روز آمریکایی و ترانه‌های «فرانک سیناترا» و «تام جوتز» در آن بود. گاهی هم رادیو تلویزیون وقت و صدای و سیمای فعلی قفاینی از آن را بخش می‌کرد و می‌کند. حالاکه انواع و اثناء و اقسام تولیدات سنتور نوازی- از سنتنی خالص تا کارهای پبانیستیک و

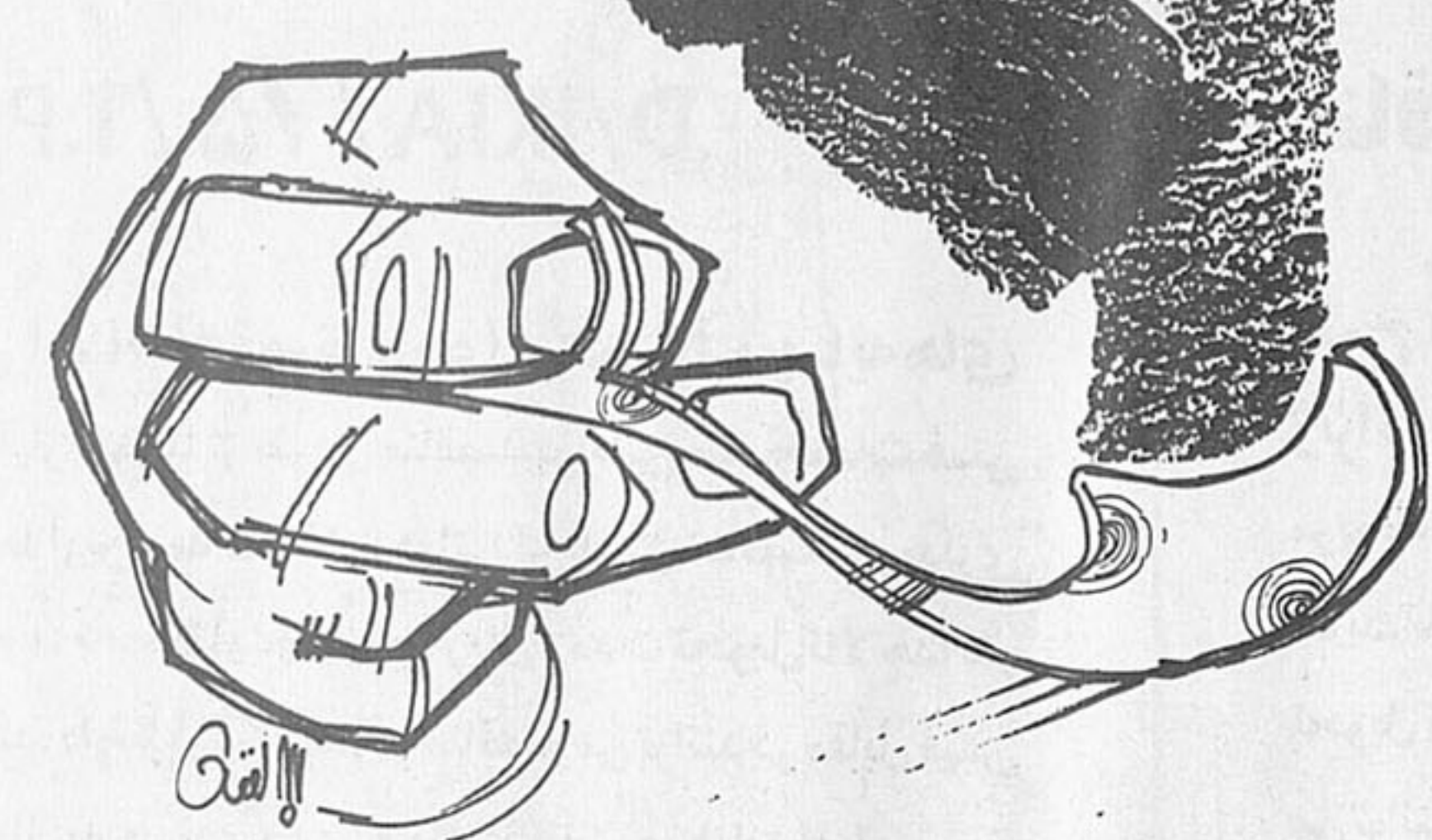
از گل‌های رنگارنگ تا گل‌های پرورشی

نقد و نظری بر نواز موسیقی «گل‌های خفته»

«اسفندیار منفردزاده» و همه کارهای «واروژان» (سازنده موسیقی سلطان صاحبقران علی حائمی) و دو سه تا ترانه از «فرامرز اصرانی» و «کوروش یغمایی» (که خوشبختانه هنوز خانه‌اش را ترک نکرده و کار می‌کند و «سبب نفره ایش» فروش طلایی داشته!) و «مازیار» (که نوار «گل گندم» او هم فروش طلایی داشت × و «محمد نوری» و خیلی جوانهای دیگر که استعداد زیادی دارند و کار می‌کنند.

□ □ □

موسیقی سنتی و موسیقی مقامی، سرمایه ملی ماست و باید حفظ شود و اشاعه هم پیدا کند ولی برای تأمین نیازهای تمام قشرهای جامعه کافی نیست و شأن موسیقی ردیعی و موسیقی مقامی در جای دیگری است و این هم که تا به حال از آنها به

● موسیقی سنتی و مقامی، سرمایه ملی ماست و باید حفظ شود و اشاعه هم پیدا کند اما برای تأمین نیازهای تمامی اقشار جامعه کافی نیست.

عنوان موسیقی‌های میان برنامه‌های و رسانه‌ای استفاده شده، اشتباهی در حد خیانت است. نوع درست و سالم موسیقی برای این نیازها همان موسیقی پاپ است که در غرب، انواع سالم و انواع مسموم و ناسالم را با هم دارد و ما می‌توانیم از نوع سالمش که رنگ و حال و هوای خودی و ملی دارد بهره‌مند بشویم. نمونه‌اش کارهای متین و سلامت و دلنشین خانم «پری زنگنه» که ترانه‌های محلی را خوانده بود و این ترانه «باز بلران...» که از رادیو می‌شنویم و یا همین گل‌های خفته - به شهادت آثاری که تابحال از مضرات ایشان شنیده‌ایم و اگر اثر دیگری از او به بازار بیاید که در شیوه و سبک دیگری باشد آن وقت باید طوری دگری نگریست - بدون تаяید و تکذیب باید گفت که نمونه بسیار سالمی از موسیقی پاپ ایران امروزاند.

□ □ □

این که آقای میثاقیان «سنتور» (سازی کاملاً سنتی و سنگین) را بزنند و در جوانی معاشر استاد صبا و استاد تاج اسفهانلی بوده باشند، باعث نشده که حال و هوای موسیقی سنتی در کارهایش سنگینی پیدا کند. بلکه برعکس، این حال و هوا در کارهای او خیلی کم‌رنگ است. البته در پرورش نوار ایشان سطالی آمده همچون شاگردی نزد «حبيب سماعی» با سابقه‌ای که از او داریم، مشکوک و نامعلوم به نظر می‌رسد. اصلاً صرف مدتی شاگردی نزد «صبا» و اساتید معروف، امتیازی را برای نوازنده اثبات نمی‌کند. صرف شاگردی نزد یک استاد وقتی دارای اعتبار و قابل ذکر است که کار شاگرد در ادامه منطقی و با حتی در تناقض منطقی با کار استادش باشد. در حالی که کار میثاقیان اصلاً نیازی به این تبارسازی‌های سنتی ندارد. کاری است مستقل و منحصر به فرد و قابل فهم و اتفاقاً بسیار نرم و سبک و دلنشین و همه‌پسند که اجرایش حکایت از دقت شنیداری و توانایی خاص فیزیکی و متافیزیکی در هماهنگ کردن ساز سنتی با دیگر سازهای گروه پاپ دارد. البته این مورد باعث نمی‌گردد که یک دگرگونی خاصی در موسیقی ایرانی بوجود بیاورد چه بسا که از اهمیت و اصالت موسیقی ایرانی بکاهد. و اصولاً از لحاظ بیان متفاوت‌تر از بقیه کارهای موسیق در ایران است و مخاطبان قریاوانی را در دور خود جمع کرده اما تحولی ایجاد نکرده است. هر چند که نوآوری امروز نیازی به پشتوانه سنتی ندارد و این خود باعث گردیده که شیوه‌ای نوین و خاص و منحصر در موسیقی میثاقیان بوجود بیاورد که می‌توانیم از آن تعبیر به شیوه چهارم نماییم. آری در مبحث نوآوری امروز، نیازی به پشتوانه دیروز نخواهیم داشت.

□ □ □

در ملودی‌های متنوعی که هم سمفونی «چهل مونزلارت» را دارد و هم «شبهای مسکو» و هم «گل سنگ» و هم «می‌خوام برم کوه» و هم «There's so Many people» که (f.sinatra خوانده)، فقط صدای سنتور است که شنیده می‌شود و نه موسیقی مخصوص سنتور. همین است که می‌گویند ساز مهم نیست، موسیقی مهم است و نوازنده‌ای که موسیقی را می‌سازد، نوار گل‌های خفته، مجموعه ملودی‌های زیبایی است که همه، از آنها خاطره‌های شیرین دارند. فضای کافه و بارهای نیمه شب و دیسکوتک در آنها حس نمی‌شود و عوالم از نوع مخدری نیست. حالتهای زشت و جلف هم ندارد. ساده و روان و شیرین و زودفهم است و با یکی دو بار شنیدن خستگی نمی‌آورد. تنظیم آن (که حداکثر یک سبیتی سابرز پشرفه و یک سنتور و یک تنبک علاوه بر ریتم ثابت دستگاه است)، نه خیلی پر سر و صداست و نه خیلی خالی و رخوتناک است. تعادل در آن رعایت شده و در ضمن نخواسته ادای ارکستر سمفونیک (عادت به برخی از تحصیلکدهای موسیقی) را در بیاورند. به طور کلی می‌توان گفت موسیقی سنتی مرمری در قالبی تمیز و سالم. این موسیقی‌ای است که بعدها جای خودش را حسابی باز خواهد کرد و به نظر نویسنده، نوار میثاقیان از خوب‌ترین اثرهای پاپ در ایران بعد از انقلاب است.

□ □ □

هر سازی، غیر از امکانات کلاسیک خود و در بافت سنتی خودش، امکانات زیادی دارد که شناخته نشده، فقط ذهن جوان، احساس جوان و نیروی ابتکار جوان است که از عناصر سنتی، بیان مدرن می‌سازد و اگرچه میثاقیان، چندان جوان نیست و هم سن «گل‌های رنگارنگ» است ولی جوان دارد و از عهده پرورش این گل‌های جدید خوب برآمده است اما صد حیف که اهل فن با همه اشتراکهای عملی و نظری‌شان، هیچکدام دو کلام یکدیگر را قبول ندارند و از دایره محافظه کاریشان قدمی جلوتر نمی‌گذارند و دو کلمه در قبول یا رد نسبی کار همدیگر، نمی‌نویسند. این کار می‌بایست مورد نقد و بررسی بیشتر قرار بگیرد تا این کار بیشتر و بهتر شناخته شود. یکی از دلایل عدم پیشرفت و رفقايت در هنر خود ما همین بی‌تفاوت بودن هنرمندان نیست به یکدیگر است. سنت نقد وقتی درست جا می‌افتد که تکلیف نقد و فائد و مخاطب آن با یکدیگر روشن باشد.

سلام

حمام وزیر تاریخی شد

اثر تاریخی حمام وزیر واقع در محله تاریخی در دشت کوچه محمد جعفرآبادی اسفهان با شماره ۱۱۵۳ در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسید.

بنای حمام وزیر جزئی از یک مجموعه شامل بازارچه، تپچه و کوی وزیر بوده است. به موجب سنگ نبشته موجود در حمام محله مزبور، بانی این مجموعه یکی از وزرای دوره سلطنت شاه عباس دوم صفوی است. این بنا به شیوه حمامهای زمان خود شکل گرفته و از سطح کوچه پایین‌تر است.

پوشش این حمام گنبدی شکل بوده نورگیری آن از سقف می‌باشد. این بنا دارای کاشی کاربهای بسیار زیبا بوده که هنوز قسمتهایی از آن باقی مانده است.

به گزارش روابط عمومی سازمان میراث فرهنگی کشور این بنا از تاریخ ثبت تحت حفاظت این سازمان بوده و هرگونه تخریب و دخل و تصرف در آن جرم محسوب و مرتکب مشمول مجازاتهای قانونی خواهد بود.

نقاشی دیواری «اقامه نماز»

به منظور تشویق و ترغیب دانش آموزان به ویژه جوانان و نوجوانان به امر خواندن نماز، طرح نقاشی دیواری با مضمون «نماز» در ضلع غرب میدان شادآباد، از سوی واحد زیباسازی شهرداری منطقه ۱۸ تهران اجرا شد.

این نقاشی دیواری که در مجاورت تعدادی مدرسه در دیواری به ارتفاع ۱۱ متر و عرض ۳۰ متر با رنگ روغن اجرا شده است، کودکی را نشان می‌دهد که در حال قنوت و اقامه نماز می‌باشد و در حاشیه آن نیز اسماء شترکه الهی با خط زیبای ثلث به تصویر کشیده شده که جلوه زیبایی را در آن محل ایجاد نموده است.

اجرای نمایش بینوایان در ماه مبارک رمضان

نمایش بینوایان به کارگردانی بهروز غریب‌پور و یکی از تولیدات نمایش فرهنگسرای بهمن طی ایام ماه مبارک رمضان همه روزه ساعت ۱۸/۳۰ در تالار شهید آوینی این فرهنگسرا به نمایش در خواهد آمد.

به گزارش روابط عمومی و امور بین‌الملل فرهنگسرای بهمن کلیه علاقمندان می‌توانند جهت تعیین جا با شماره تلفنهای ۵۳۱۳۳۰۰ و ۵۳۱۳۳۰۶ تماس حاصل نمایند.

نمایشگاه نقاشی آبرنگ در فرهنگسرای سرو

نمایشگاه نقاشی آبرنگ آقای علیرضا پایمانی از تاریخ ۷۵/۱۰/۲۹ تا ۷۵/۱۱/۵ در نگارخانه سرو دایر می‌باشد علاقمندان می‌توانند به نشانی خیابان ولیعصر، ضلع شمالی پارک ساعی - کوی ساعی مراجعه کنند.

رازهای معبد سبز

گروهی از باستان‌شناسان روسیه به نتایج مهمی درباره شناسایی شدن ۵ هزار ساله بین‌النهرین شمالی دست یافت. «شاه‌مردان امیراف» رئیس گروه باستان‌شناسان روسیه اظهار داشت: «کاوش‌ها در شهر مدفون شده‌ای در نزدیکی روستای «تله چاوتنا» که در شمال سوریه نشان می‌دهد که این منطقه، قدیمی‌ترین بخش بین‌النهرین شمالی است و به تمدن «اوروک» تعلق دارد.

وی گفت: «این شهر ۵ هزار ساله که در ۵ تا ۸ متری زیرزمین مدفون شده است به دلیل استفاده از گل سبز رنگی در ساخت آن به «معبد سبز» مشهور است و یک مرکز فرهنگی، اقتصادی و اداری بوده است.

یکی از مهمترین رازهای مربوط به این شهر، وجود معبدی است که پس از حدود ۵۰۰ سال بهره‌برداری به یکباره درهای آن بسته شده و دیگر کسی وارد آن نشده است.

آثار طنز تشرییه «همشهری» در

خانه کاریکاتور ایران

به گزارش روابط عمومی شهرداری منطقه ۳ در ادامه فعالیت‌های نمایشگاهی خانه کاریکاتور ایران ششمین نمایشگاهی خانه کاریکاتور ایران ششمین نمایشگاه نشریات طنز با آثار طنز تشریه «همشهری» در خانه کاریکاتور ایران فعالیت خود را آغاز کرد، این نمایشگاه از تاریخ ۷۵/۱۱/۱۷ الی ۷۵/۱۱/۳۰ دایر خواهد نماید.

عموم علاقه‌مندان جهت بازدید می‌توانند در ایام ماه مبارک رمضان همه روزه از ساعت ۹ الی ۱۶ و پس از ماه مبارک رمضان صبحها از ساعت ۱۹ الی ۱۲ و عصرها از ساعت ۱۵ تا ۱۸ به نشانی: خیابان شرعیتم، جنب بل بزرگراه شهید همت - میدان کتابی، خیابان کتابی پلاک ۶۰ بـخانه کاریکاتور ایران مراجعه نمایند.

از لای پنجره

میهمانی خصوصی یا افطار

هنرمندی با هنرمند دیگر صحبت می‌کرد.
اولی: افطار دادن خیلی خوبه، اما به کی؟ به آدم روزه‌دار؟ به مستضعف؟ به کسی که سفره روزه و افطار برایش تیرک است و ارزش داشته باشد.

دومی: دیگه چی شده؟

اولی: بشن، این بابا... رنگ زده به بعضی از آقایان هنرمند که روز پنجشنبه افطار دعوت هستند تشریف بیارید کارت دعوتون رو برای هتل لاله بگیرید. جالب اینجاست که بعضی از این آقایان بدون توجه به اینکه جقدر موضوع روزه و افطار به آنها مربوط می‌شود و اینکه مسائل سنتی را نباید فراموش کنند آنچنان گوی سبقت از هم گرفته‌اند که انگار سرنوشت آنها در گرو این گوی و این میهمانی خصوصی است و خلاصه کلام اینکه از ماست که برماست.

بعد هم سرش را نزدیک گوش دومی برد و چیزهایی نجوا کرد که حقیقتاً من متوجه نشدم. اما لای این پنجره را هم ابتدا کبب میکنم و بعد عرض می‌کنم که آقای اینجاست تا حال فکر کرده‌اید چه عواملی سبب می‌شوند هنرمند ما اینگونه شوند؟ آیا این فرق گذاشتن‌ها نتیجه خوبی خواهد داشت؟ و □ شهریار